

Regényi Kund Miklós¹

Könyvismertető

Szabó Szilárd: *Az Osztrák–Magyar Monarchia központi katonai és polgári hírszerző és elhárító szervezete 1850–1918* című könyvéről

Az Osztrák–Magyar Monarchia titkosszolgálatainak kutatója, a Debreceni Tudományegyetem oktatója, Szabó Szilárd egy kismonográfiával járult hozzá a téma iránt érdeklődő szakmai közönség – no meg minden érdeklődő – épüléséhez. A mű *Az Osztrák–Magyar Monarchia központi katonai és polgári hírszerző és elhárító szervezete 1850–1918* címmel, 242 oldal terjedelemben, a Debreceni Egyetemi Kiadó gondozásában jelent meg 2019-ben. A könyv színvonaláról sokat elárul, hogy két lektora is volt, Szakály Sándor és Parádi József, akik szakmai teljesítménye önmagában garancia az igényességre és a részletességre.

A mű, bevallott önkorlátozással, az intézménytörténetre fókuszál, ott viszont a teljességre törekszik. Igazi történészhez méltóan levéltári forrásokon (is) alapul. Erényei között kiemelendő a hazai, illetve osztrák szakirodalom részletes, kritikai vizsgálatokkal kiegészített, és a művek egymáshoz való viszonyát is tárgyaló bemutatása. A szerző ugyanezt az osztrák levéltári források vonatkozásában is elvégezte, ezzel a téma többi kutatóját abba a kényelmes helyzetbe hozta, hogy az eddiginél sokkal fókuszáltabban, ezáltal hatékonyabban kutathatnak. (Erre a lehetőségre, mintegy felhívásként, a szerző utal is.)

Másik nagy erénye a műnek, hogy a nemzetbiztonsági intézményrendszernek nemcsak a katonai szárnyára összpontosít, amely védhető lett volna, hiszen a vizsgált kor biztonsági és államfelfogásában az Evidenzbüro és utódszervei általános feladatokat ellátó szervezet volt(ak). A szerző vizsgálódásait kiterjesztette a közös külügyminisztérium keretén belül működő, mai terminológiával polgári hírszerzésnek nevezhető Informationsbüro-ra is.

Ezen túlmenően bemutatja azt a széles körű kormányzati együttműködést is, amely az állam, a nemzet biztonsága érdekében az eső világháború előtt és alatt kialakult. Ezzel a szerző túl is lépett az önmaga által meghatározott határokon, hiszen ez a fajta együttműködés már szakmai szempontokból is vizsgálható, magyarázatot adva arra, hogy tudott az Evidenzbüro, illetve a két világháború között a magyar

¹ Dr. Regényi Kund Miklós egyetemi adjunktus, Nemzeti Közszolgálati Egyetem. ORCID-azonosító: 0000-0003-1833-9523.

állambiztonsági szervezetrendszer oly kis létszámmal oly komoly feladatokat ellátni, azaz, hogy tudta a szakmai munkát oly hatékonyan szervezni és elvégezni.

Összefoglalva elmondható, hogy a kismonográfia az első lépés kell, hogy legyen a dunai monarchia állambiztonsági tevékenységének tudományos, szakmai vagy akár ismeretterjesztő célú vizsgálata során.